

Algoritmuselmélet 5. előadás

Katona Gyula Y.
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Számítástudományi Tsz.
I. B. 137/b
kiskat@cs.bme.hu

2002 Február 26.

2-3-fák

Hatékony keresőfa-konstrukció

Ez is fa, de a binárisnál bonyolultabb: egy nem-levél csúcsnak 2 vagy 3 fia lehet.

2-3-fák

Hatékony keresőfa-konstrukció

Ez is fa, de a binárisnál bonyolultabb: egy nem-levél csúcsnak 2 vagy 3 fia lehet.

A *2-3-fa* egy (lefelé) irányított gyökeres fa, melyre:

- A rekordok a fa leveleiben helyezkednek el, a kulcs értéke szerint balról jobbra növekvő sorrendben. Egy levél egy rekordot tartalmaz.

2-3-fák

Hatékony keresőfa-konstrukció

Ez is fa, de a binárisnál bonyolultabb: egy nem-levél csúcsnak 2 vagy 3 fia lehet.

A *2-3-fa* egy (lefelé) irányított gyökeres fa, melyre:

- A rekordok a fa leveleiben helyezkednek el, a kulcs értéke szerint balról jobbra növekvő sorrendben. Egy levél egy rekordot tartalmaz.
- Minden belső (azaz nem levél) csúcsból 2 vagy 3 él megy lefelé; ennek megfelelően a belső csúcsok egy illetve két $s \in U$ kulcsot tartalmaznak. A belső csúcsok szerkezete tehát kétféle lehet. Az egyik típus így ábrázolható:

2-3-fák

Hatékony keresőfa-konstrukció

Ez is fa, de a binárisnál bonyolultabb: egy nem-levél csúcsnak 2 vagy 3 fia lehet.

A *2-3-fa* egy (lefelé) irányított gyökeres fa, melyre:

- A rekordok a fa leveleiben helyezkednek el, a kulcs értéke szerint balról jobbra növekvő sorrendben. Egy levél egy rekordot tartalmaz.
- Minden belső (azaz nem levél) csúcsból 2 vagy 3 él megy lefelé; ennek megfelelően a belső csúcsok egy illetve két $s \in U$ kulcsot tartalmaznak. A belső csúcsok szerkezete tehát kétféle lehet. Az egyik típus így ábrázolható:

m_1	s_1	m_2	s_2	m_3
-------	-------	-------	-------	-------

2-3-fák

Hatékony keresőfa-konstrukció

Ez is fa, de a binárisnál bonyolultabb: egy nem-levél csúcsnak 2 vagy 3 fia lehet.

A 2-3-fa egy (lefelé) irányított gyökeres fa, melyre:

- A rekordok a fa leveleiben helyezkednek el, a kulcs értéke szerint balról jobbra növekvő sorrendben. Egy levél egy rekordot tartalmaz.
- Minden belső (azaz nem levél) csúcsból 2 vagy 3 él megy lefelé; ennek megfelelően a belső csúcsok egy illetve két $s \in U$ kulcsot tartalmaznak. A belső csúcsok szerkezete tehát kétféle lehet. Az egyik típus így ábrázolható:

m_1	s_1	m_2	s_2	m_3
-------	-------	-------	-------	-------

 Itt m_1, m_2, m_3 mutatók a csúcs részfáira, s_1, s_2 pedig U -beli kulcsok, melyekre $s_1 < s_2$. Az m_1 által mutatott részfa **minden kulcsa kisebb**, mint s_1 , az m_2 részfájában s_1 a **legkisebb kulcs**, és minden kulcs kisebb, mint s_2 . Végül m_3 részfájában s_2 a **legkisebb kulcs**.

2-3-fák

Hatékony keresőfa-konstrukció

Ez is fa, de a binárisnál bonyolultabb: egy nem-levél csúcsnak 2 vagy 3 fia lehet.

A 2-3-fa egy (lefelé) irányított gyökeres fa, melyre:

- A rekordok a fa leveleiben helyezkednek el, a kulcs értéke szerint balról jobbra növekvő sorrendben. Egy levél egy rekordot tartalmaz.
- Minden belső (azaz nem levél) csúcsból 2 vagy 3 él megy lefelé; ennek megfelelően a belső csúcsok egy illetve két $s \in U$ kulcsot tartalmaznak. A belső csúcsok szerkezete tehát kétféle lehet. Az egyik típus így

ábrázolható:

m_1	s_1	m_2	s_2	m_3
-------	-------	-------	-------	-------

Itt m_1, m_2, m_3 mutatók a csúcs részfáira, s_1, s_2 pedig U -beli kulcsok, melyekre $s_1 < s_2$. Az m_1 által mutatott részfa **minden kulcsa kisebb**, mint s_1 , az m_2 részfájában s_1 a **legkisebb kulcs**, és minden kulcs kisebb, mint s_2 . Végül m_3 részfájában s_2 a **legkisebb kulcs**. Előfordulhat, hogy egy csúcsból az utolsó két mező hiányzik:

m_1	s_1	m_2
-------	-------	-------

2-3-fák

Hatékony keresőfa-konstrukció

Ez is fa, de a binárisnál bonyolultabb: egy nem-levél csúcsnak 2 vagy 3 fia lehet.

A 2-3-fa egy (lefelé) irányított gyökeres fa, melyre:

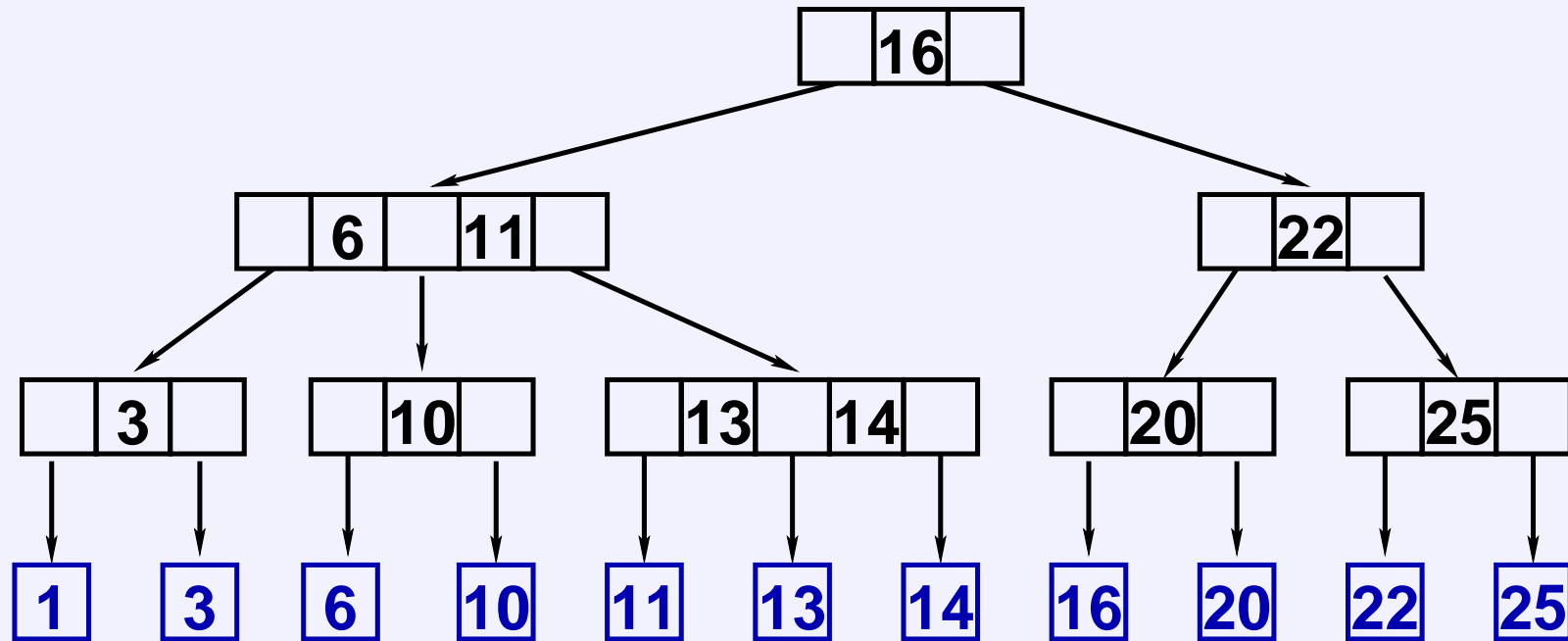
- A rekordok a fa leveleiben helyezkednek el, a kulcs értéke szerint balról jobbra növekvő sorrendben. Egy levél egy rekordot tartalmaz.
- Minden belső (azaz nem levél) csúcsból 2 vagy 3 él megy lefelé; ennek megfelelően a belső csúcsok egy illetve két $s \in U$ kulcsot tartalmaznak. A belső csúcsok szerkezete tehát kétféle lehet. Az egyik típus így ábrázolható:

m_1	s_1	m_2	s_2	m_3
-------	-------	-------	-------	-------

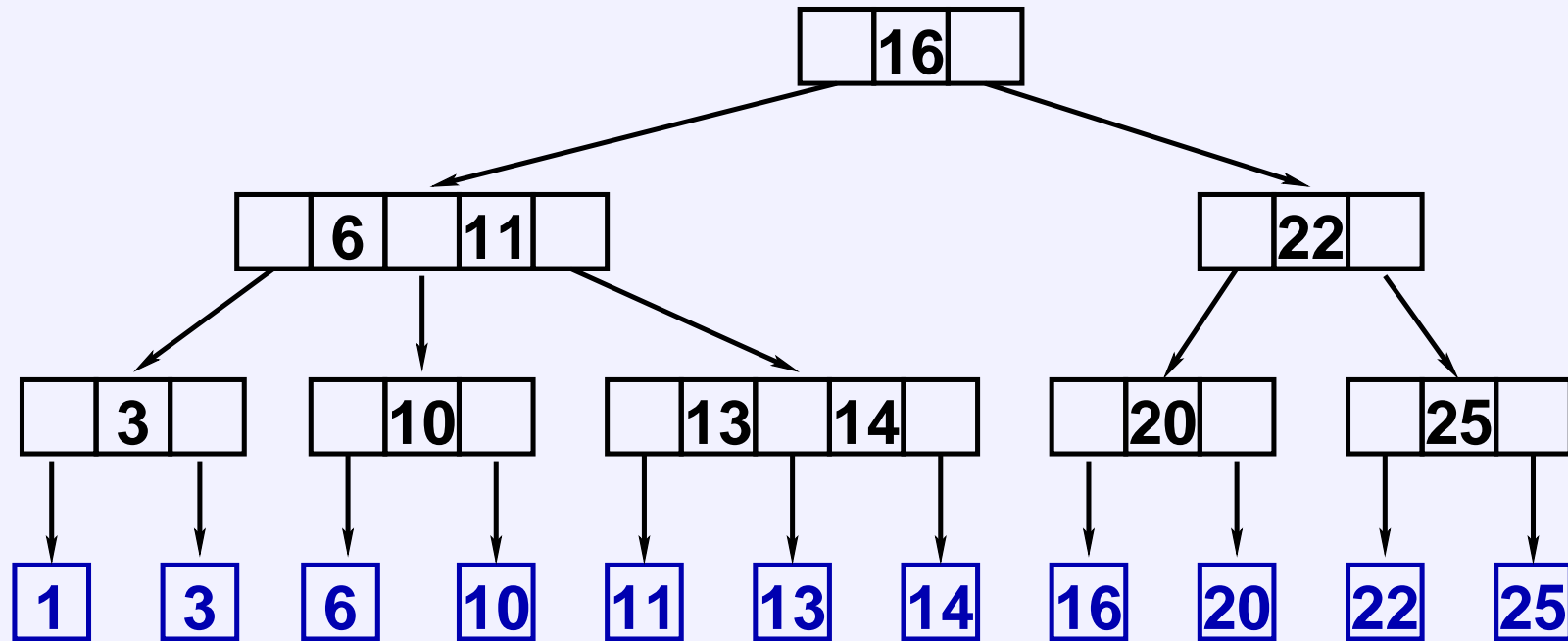
 Itt m_1, m_2, m_3 mutatók a csúcs részfáira, s_1, s_2 pedig U -beli kulcsok, melyekre $s_1 < s_2$. Az m_1 által mutatott részfa **minden kulcsa kisebb**, mint s_1 , az m_2 részfájában s_1 a **legkisebb kulcs**, és minden kulcs kisebb, mint s_2 . Végül m_3 részfájában s_2 a **legkisebb kulcs**. Előfordulhat, hogy egy csúcsból az utolsó két mező hiányzik:

m_1	s_1	m_2
-------	-------	-------
- A fa levelei **a gyökértől egyforma távolságra** vannak.

Példa 2-3-fára

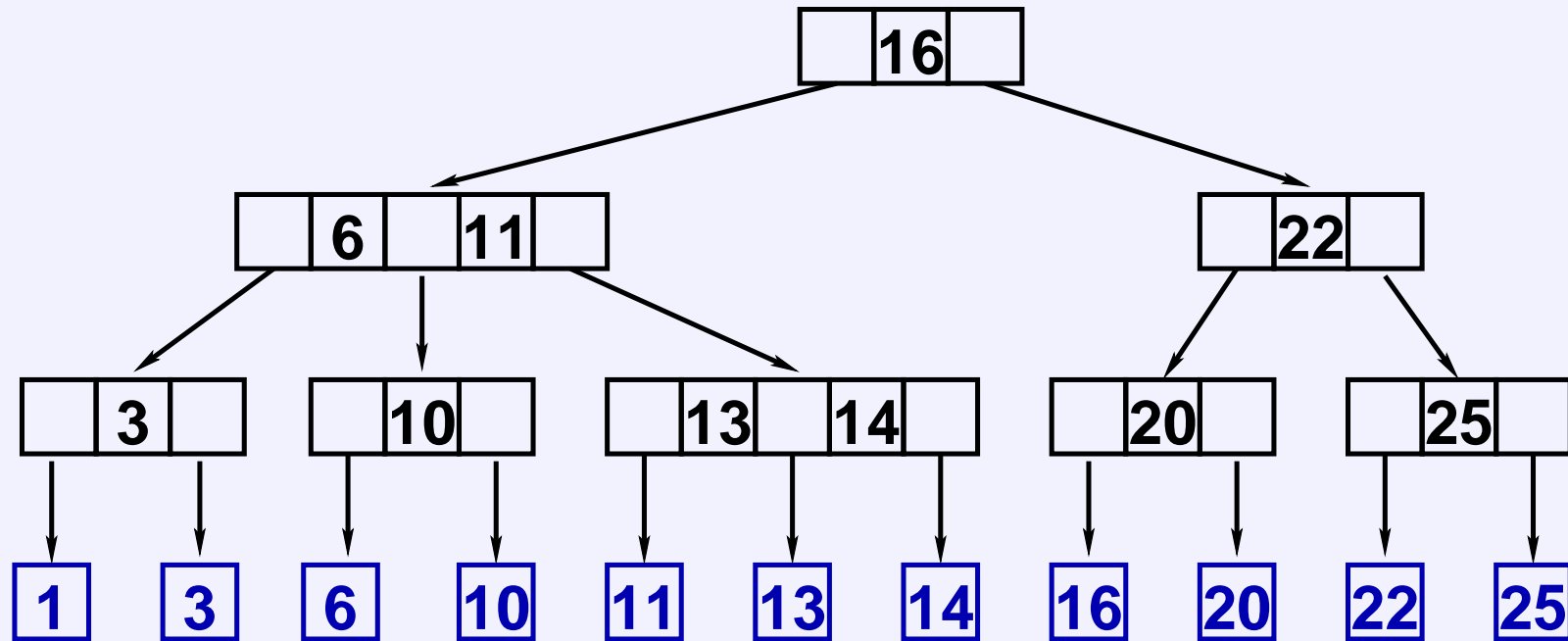

Példa 2-3-fára

Tétel. Ha a fának m szintje van, akkor a levelek száma legalább 2^{m-1} . Megfordítva, ha $|S| = n$ (itt $S \subseteq U$ a fában tárolt kulcsok halmaza; $|S|$ megegyezik a tárolt rekordok számával), akkor $m \leq \log_2 n + 1$.

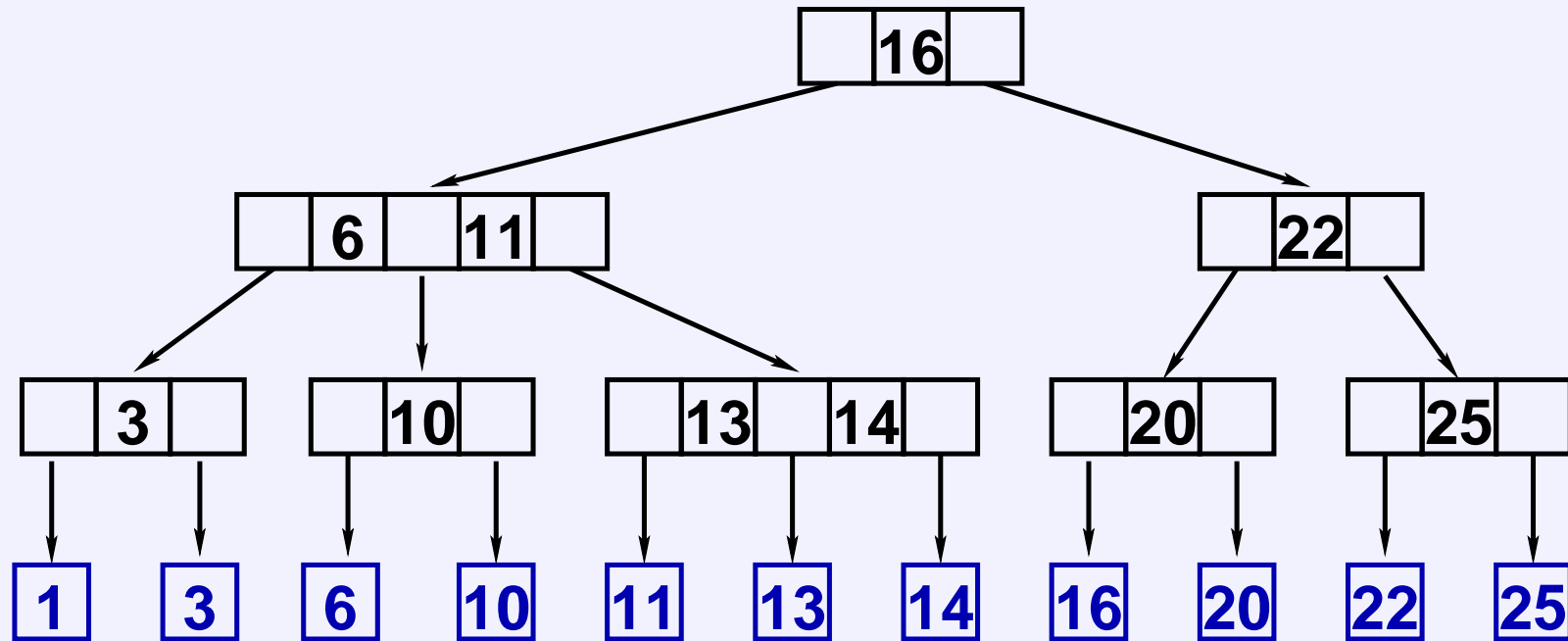
Példa 2-3-fára

Tétel. Ha a fának m szintje van, akkor a levelek száma legalább 2^{m-1} .
 Megfordítva, ha $|S| = n$ (itt $S \subseteq U$ a fában tárolt kulcsok halmaza; $|S|$ megegyezik a tárolt rekordok számával), akkor $m \leq \log_2 n + 1$.

Bizonyítás: Minde belső csúcsnak legalább 2 fia van \implies

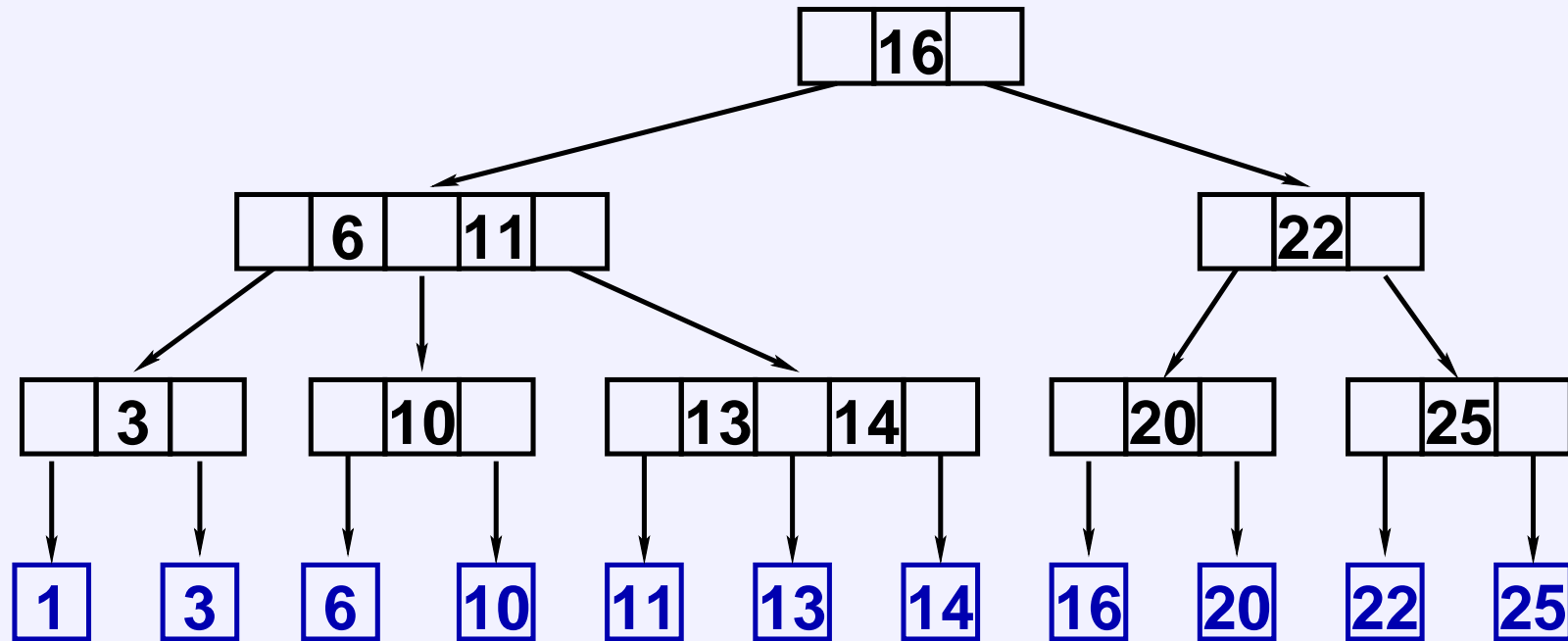
Példa 2-3-fára

Tétel. Ha a fának m szintje van, akkor a levelek száma legalább 2^{m-1} . Megfordítva, ha $|S| = n$ (itt $S \subseteq U$ a fában tárolt kulcsok halmaza; $|S|$ megegyezik a tárolt rekordok számával), akkor $m \leq \log_2 n + 1$.

Bizonyítás: Minde belső csúcsnak legalább 2 fia van \implies az i -edik szinten legalább 2^{i-1} csúcs van ($1 \leq i \leq m$).

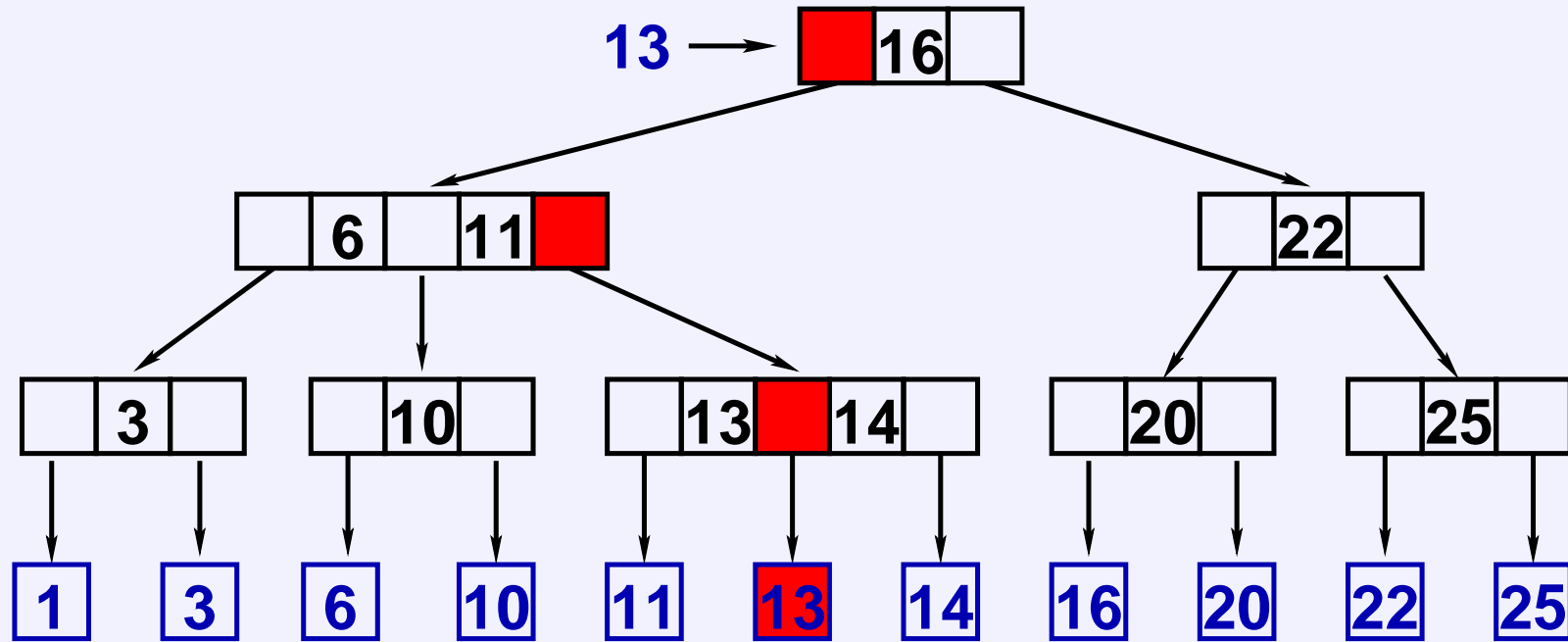
Példa 2-3-fára

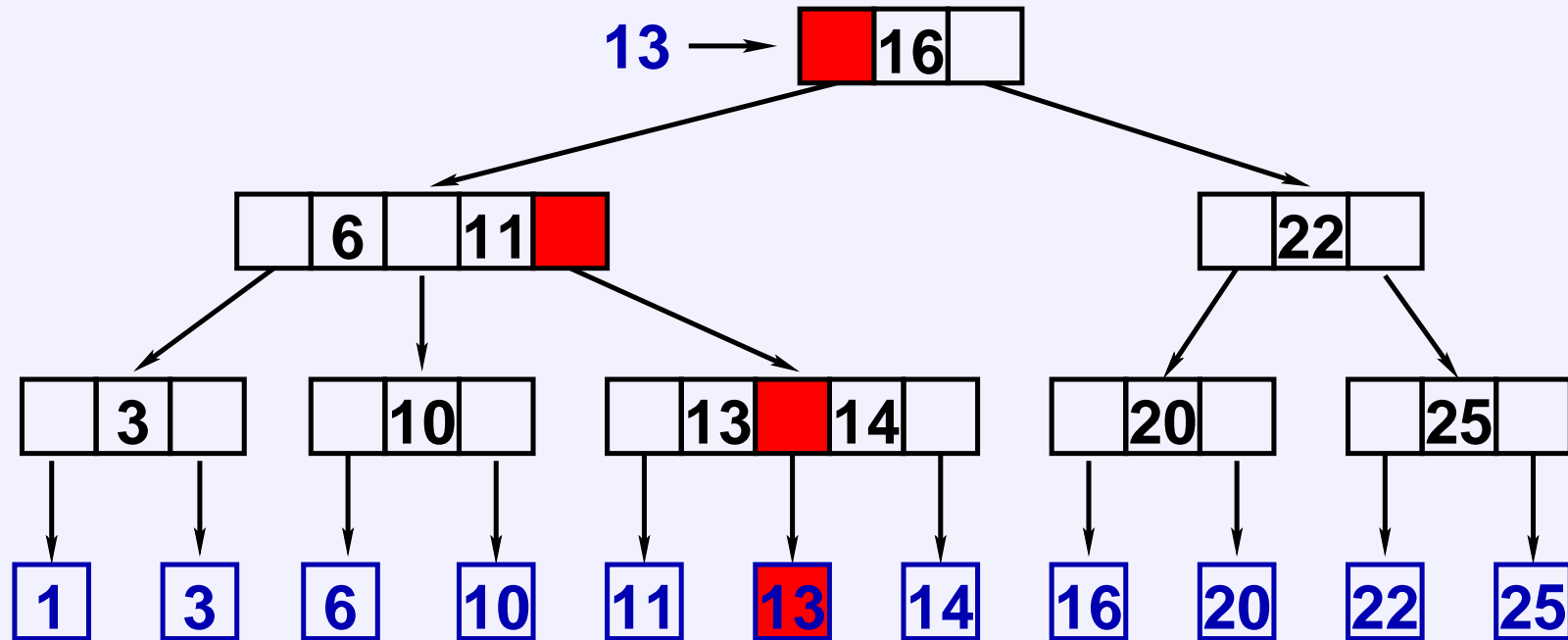
Tétel. Ha a fának m szintje van, akkor a levelek száma legalább 2^{m-1} . Megfordítva, ha $|S| = n$ (itt $S \subseteq U$ a fában tárolt kulcsok halmaza; $|S|$ megegyezik a tárolt rekordok számával), akkor $m \leq \log_2 n + 1$.

Bizonyítás: Minde belső csúcsnak legalább 2 fia van \implies
 az i -edik szinten legalább 2^{i-1} csúcs van ($1 \leq i \leq m$). \implies
 $2^{m-1} \leq n$, $\implies m - 1 \leq \log_2 n$. ✓

Keresés 2-3-fában

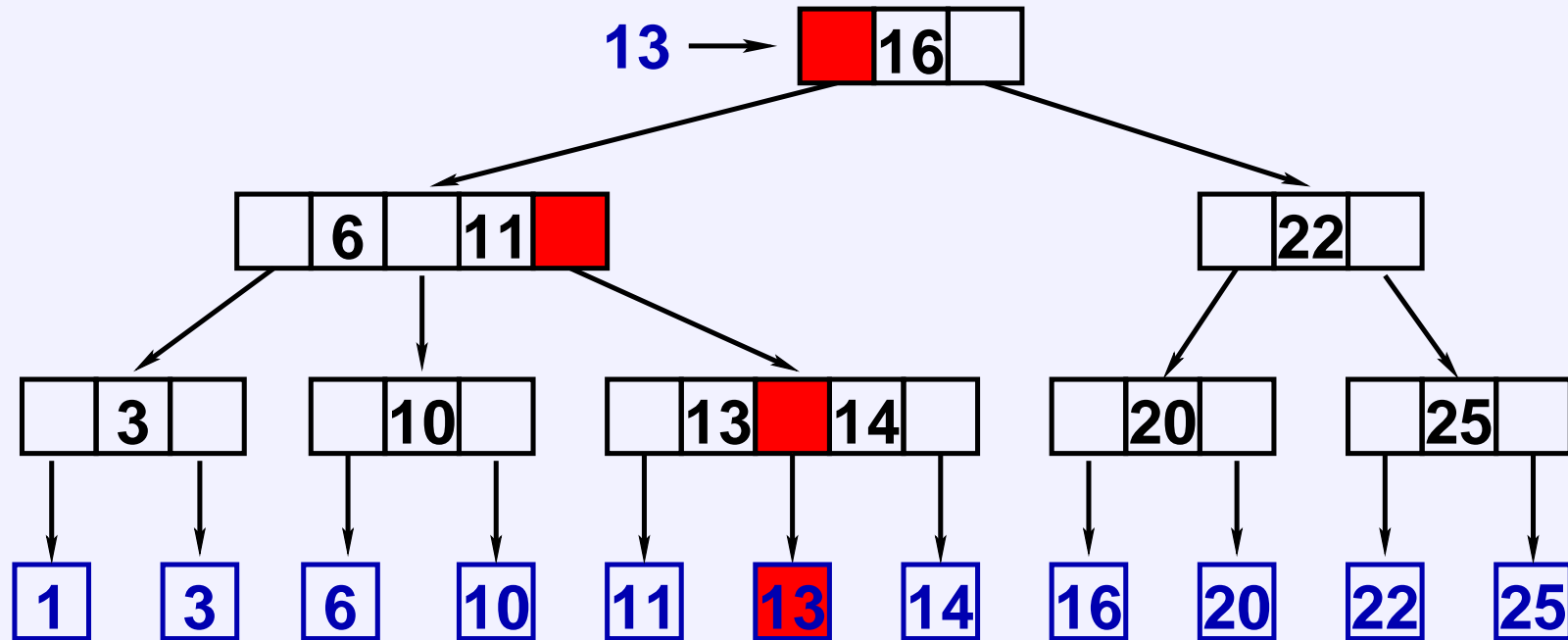

Keresés 2-3-fában

Hasonló, mint a bináris kereső fában.

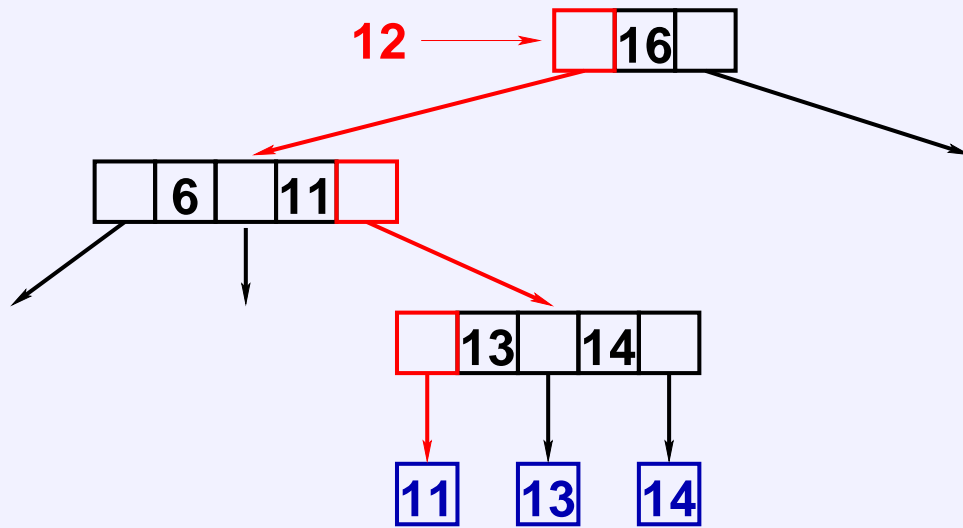
Keresés 2-3-fában

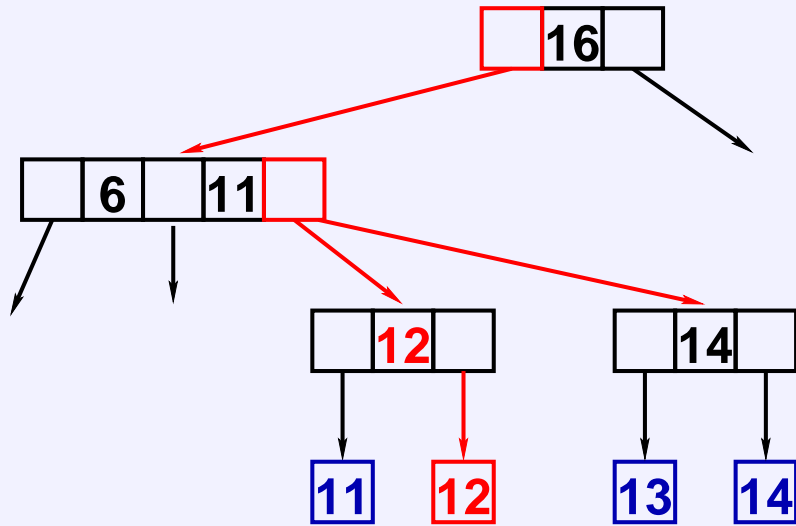
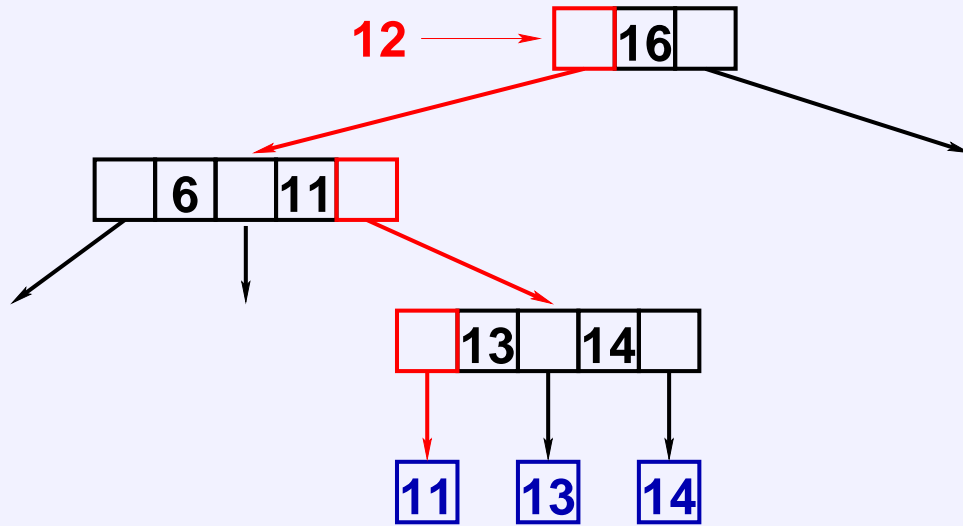
Hasonló, mint a bináris kereső fában.

Lépésszám: $O(m)$, ahol $\log_3(n) + 1 \leq m \leq \log_2(n) + 1$

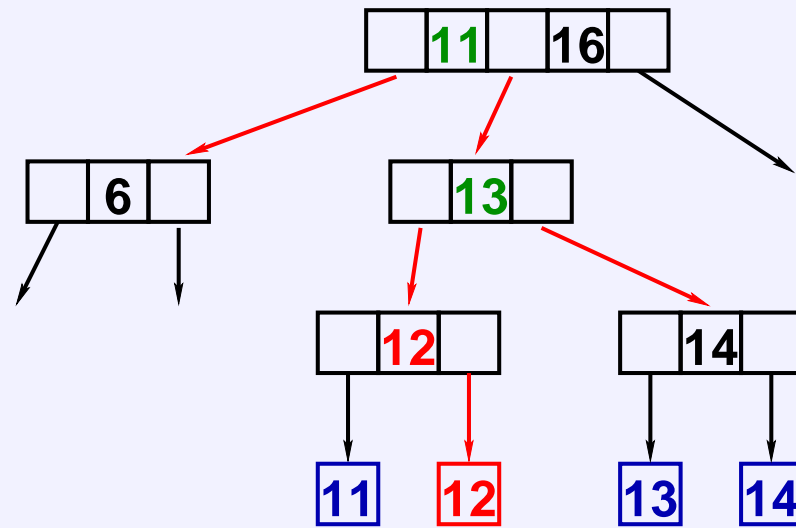
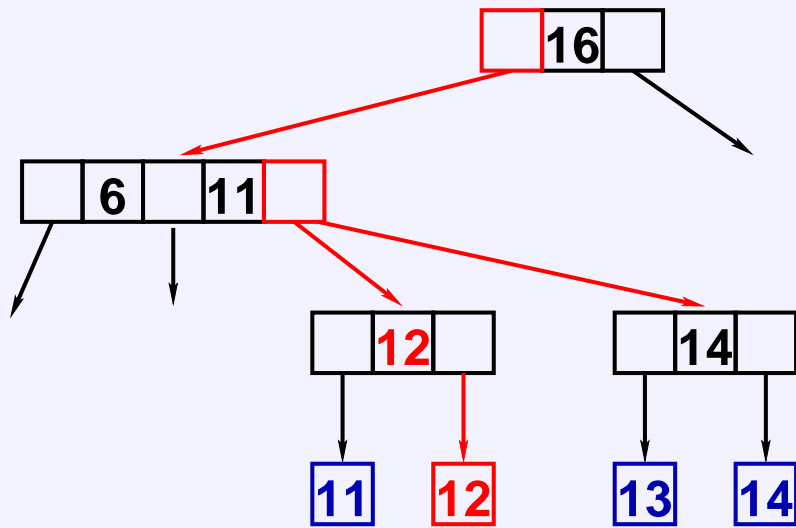
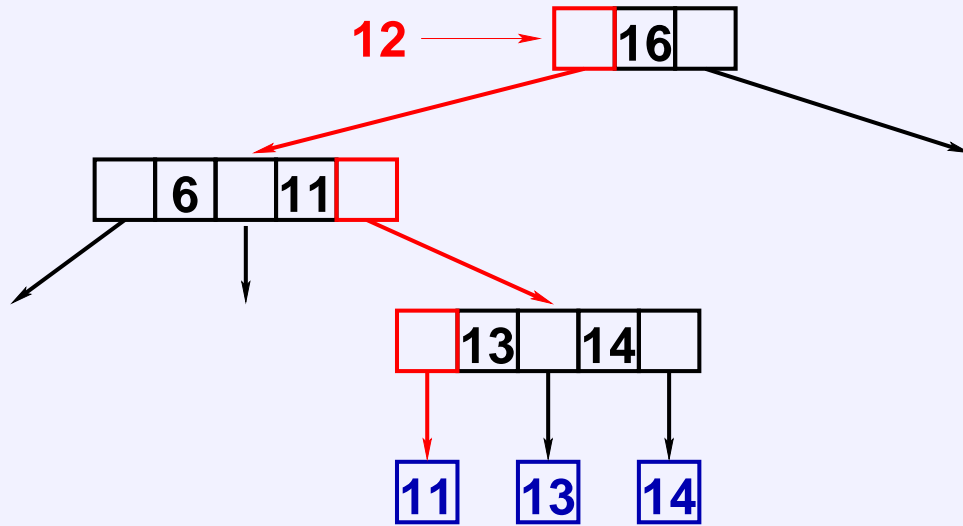
BESZÚR 2-3-fába

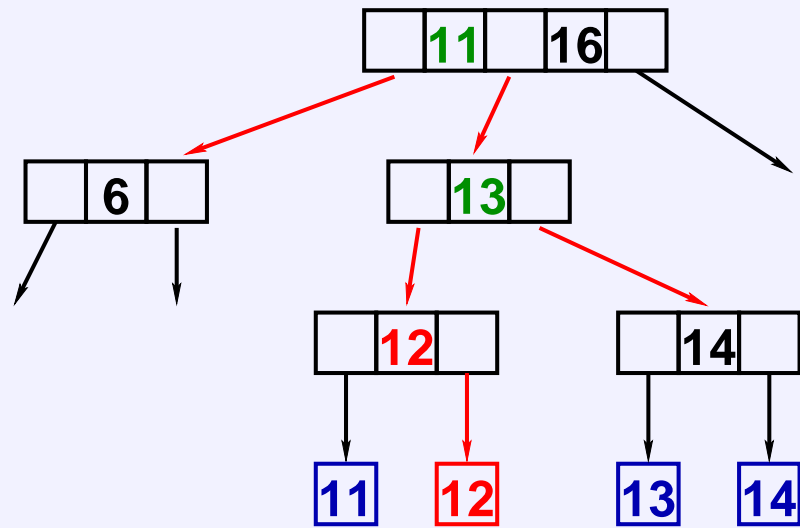
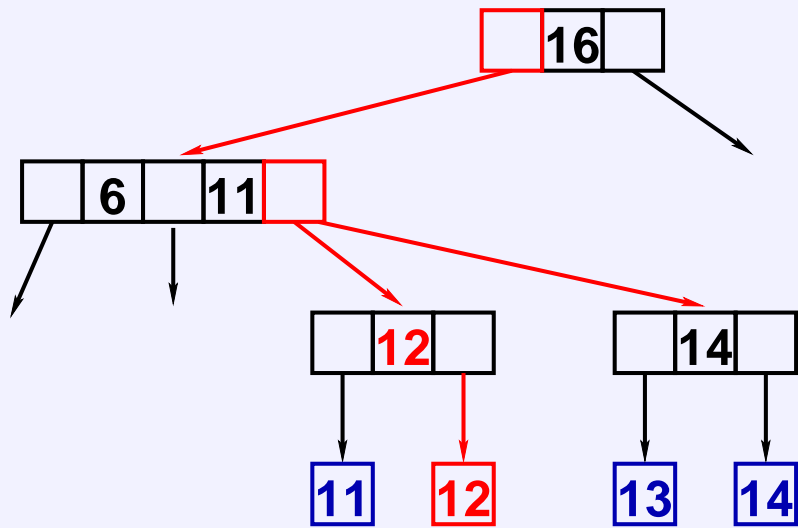
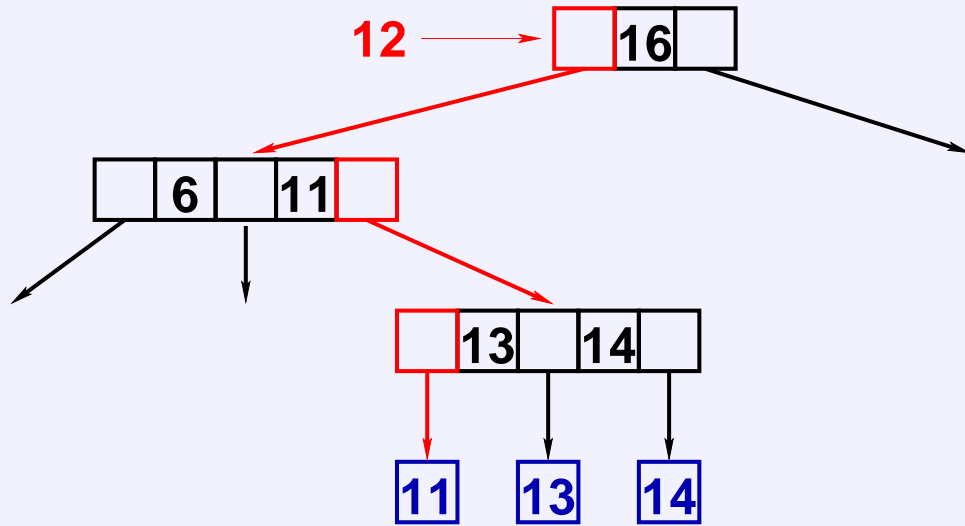
BESZÚR 2-3-fába

BESZÚR 2-3-fába

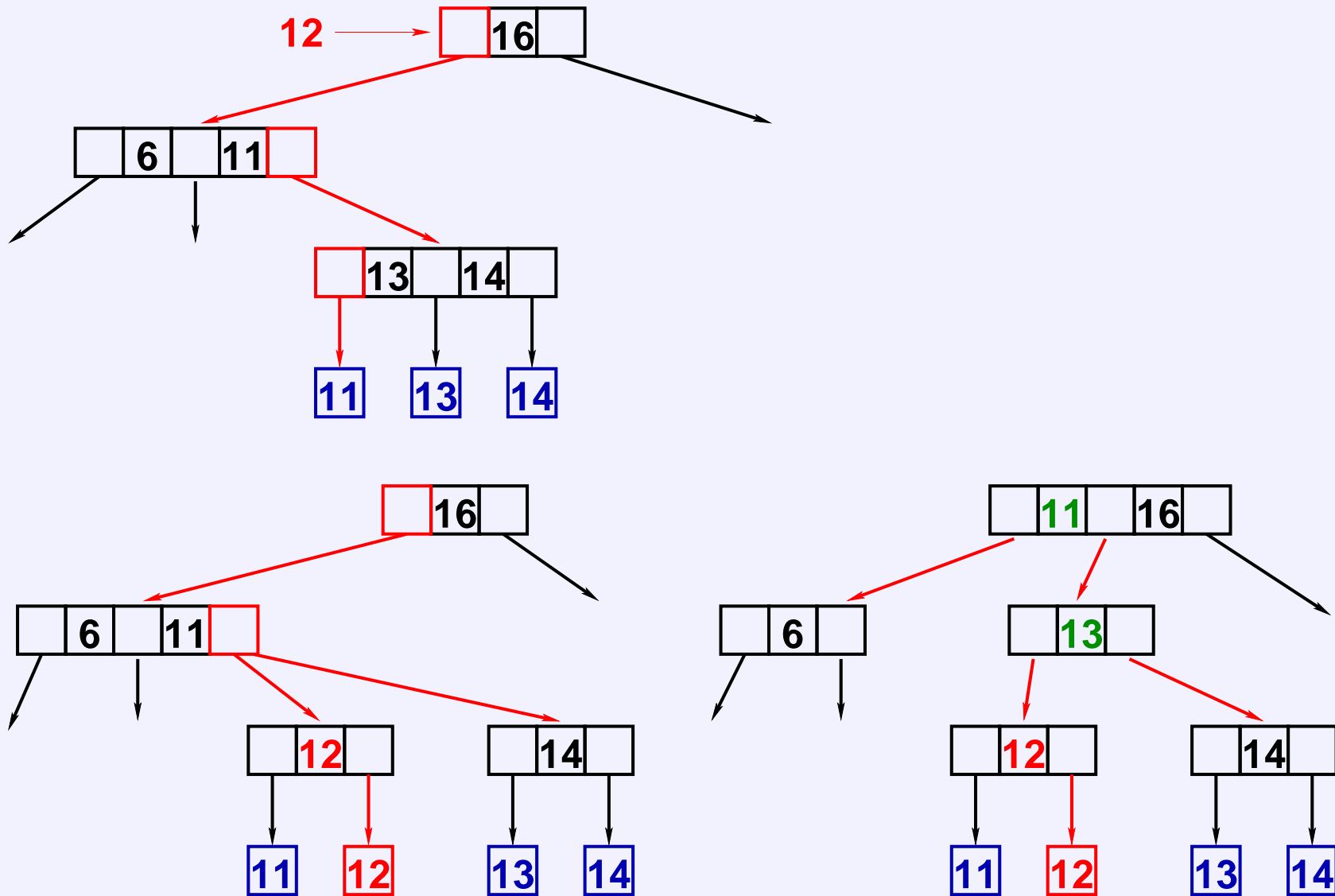

BESZÚR 2-3-fába

Ha a gyökeret is „vágni” kell \implies új gyökér, nő a fa magassága.

BESZÚR 2-3-fába

Ha a gyökeret is „vágni” kell \implies új gyökér, nő a fa magassága.

Lépésszám: $O(m)$, (minden szinten legfeljebb 1 „vágás”)

TÖRÖL 2-3-fából

Legyen x a legalsó belső csúcs a kereső út mentén.

- Ha x -nek három fia van \implies ✓

TÖRÖL 2-3-fából

Legyen x a legalsó belső csúcs a kereső út mentén.

- Ha x -nek három fia van \implies ✓
- ha x -nek csak két fia van

TÖRÖL 2-3-fából

Legyen x a legalsó belső csúcs a kereső út mentén.

- Ha x -nek három fia van \implies ✓
- ha x -nek csak két fia van
 - ★ ha x (valamelyik) szomszédos testvérének 3 fia van \implies egyet áttesszünk x alá

TÖRÖL 2-3-fából

Legyen x a legalsó belső csúcs a kereső út mentén.

- Ha x -nek három fia van \implies ✓
- ha x -nek csak két fia van
 - ★ ha x (valamelyik) szomszédos testvérének 3 fia van \implies egyet áttesszünk x alá
 - ★ ha x egyik szomszédos testvérének sincs három fia \implies „összevonunk” két kettős csúcsot

TÖRÖL 2-3-fából

Legyen x a legalsó belső csúcs a kereső út mentén.

- Ha x -nek három fia van \implies ✓
- ha x -nek csak két fia van
 - ★ ha x (valamelyik) szomszédos testvérének 3 fia van \implies egyet áttesszünk x alá
 - ★ ha x egyik szomszédos testvérének sincs három fia \implies „összevonunk” két kettős csúcsot

Ez is „felgyűrűzhet” \implies

Lépésszám: $O(m)$

B-fák

R. Bayer, E. McCreight, 1972

B-fák

R. Bayer, E. McCreight, 1972
A 2-3-fa általánosítása.

B-fák

R. Bayer, E. McCreight, 1972

A 2-3-fa általánosítása.

Nagy méretű adatbázisok, külső táron levő adatok feldolgozására használják.
Több szabvány tartalmazza valamilyen változatát.

B-fák

R. Bayer, E. McCreight, 1972

A 2-3-fa általánosítása.

Nagy méretű adatbázisok, külső táron levő adatok feldolgozására használják. Több szabvány tartalmazza valamilyen változatát.

Probléma: Nem az összehasonlítás időigényes, hanem az adatok kiolvasása, de sokszor egy adat kiolvasásához amúgy is kiolvasunk több más adatot, egy lapot.

B-fák

R. Bayer, E. McCreight, 1972

A 2-3-fa általánosítása.

Nagy méretű adatbázisok, külső táron levő adatok feldolgozására használják. Több szabvány tartalmazza valamilyen változatát.

Probléma: Nem az összehasonlítás időigényes, hanem az adatok kiolvasása, de sokszor egy adat kiolvasásához amúgy is kiolvasunk több más adatot, egy lapot.

⇒ A fa csúcsai legyenek lapok, a költség a lapelérések száma.

B-fa definíciója

Egy *m*-edrendű *B*-fa, röviden *B_m*-fa egy gyökeres, (lefelé) irányított fa, melyre érvényesek az alábbiaknak:

B-fa definíciója

Egy *m*-edrendű *B*-fa, röviden *B_m*-fa egy gyökeres, (lefelé) irányított fa, melyre érvényesek az alábbiaknak:

- a) A gyökér foka legalább 2, kivéve esetleg, ha a fa legfeljebb kétszintes.

B-fa definíciója

Egy *m*-edrendű *B*-fa, röviden *B_m*-fa egy gyökeres, (lefelé) irányított fa, melyre érvényesek az alábbiaknak:

- a) A gyökér foka legalább 2, kivéve esetleg, ha a fa legfeljebb kétszintes.
- b) Minden más belső csúcsnak legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$ fia van.

B-fa definíciója

Egy *m*-edrendű *B*-fa, röviden *B_m*-fa egy gyökeres, (lefelé) irányított fa, melyre érvényesek az alábbiaknak:

- a) A gyökér foka legalább 2, kivéve esetleg, ha a fa legfeljebb kétszintes.
- b) Minden más belső csúcsnak legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$ fia van.
- c) A levelek a gyökértől egyforma messze vannak.

B-fa definíciója

Egy *m*-edrendű *B*-fa, röviden *B_m*-fa egy gyökeres, (lefelé) irányított fa, melyre érvényesek az alábbiaknak:

- a) A gyökér foka legalább 2, kivéve esetleg, ha a fa legfeljebb kétszintes.
- b) Minden más belső csúcsnak legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$ fia van.
- c) A levelek a gyökértől egyforma messze vannak.
- d) Egy csúcsnak legfeljebb *m* fia lehet.

B-fa definíciója

Egy *m*-edrendű *B*-fa, röviden *B_m*-fa egy gyökeres, (lefelé) irányított fa, melyre érvényesek az alábbiaknak:

- a) A gyökér foka legalább 2, kivéve esetleg, ha a fa legfeljebb kétszintes.
- b) Minden más belső csúcsnak legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$ fia van.
- c) A levelek a gyökértől egyforma messze vannak.
- d) Egy csúcsnak legfeljebb *m* fia lehet.
- d) A tárolni kívánt rekordok itt is a fa leveleiben vannak; egy levélben a lapmérettől és a rekordhossztól függően több rekord is lehet, növekvő, láncolt listában.

B-fa definíciója

Egy *m-edrendű B-fa*, röviden *B_m-fa* egy gyökeres, (lefelé) irányított fa, melyre érvényesek az alábbiaknak:

- a) A gyökér foka legalább 2, kivéve esetleg, ha a fa legfeljebb kétszintes.
- b) Minden más belső csúcsnak legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$ fia van.
- c) A levelek a gyökértől egyforma messze vannak.
- d) Egy csúcsnak legfeljebb *m* fia lehet.
- d) A tárolni kívánt rekordok itt is a fa leveleiben vannak; egy levélben a lapmérettől és a rekordhossztól függően több rekord is lehet, növekvő, láncolt listában.

A belső csúcsok hasonlítanak a 2-3-fák belső csúcsaira. Egy belső csúcs így

néz ki:

m_0	s_1	m_1	s_2	m_2	\dots	s_i	m_i
-------	-------	-------	-------	-------	---------	-------	-------

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A kicsi fáktól eltekintve a gyökérnek legalább két fia van, a többi belső csúcsnak pedig legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$.

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A kicsi fáktól eltekintve a gyökérnek legalább két fia van, a többi belső csúcson pedig legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$.

$$\implies n \geq 2 \lceil \frac{m}{2} \rceil^{k-2},$$

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A kicsi fáktól eltekintve a gyökérnek legalább két fia van, a többi belső csúcsnak pedig legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$.

$$\implies n \geq 2 \lceil \frac{m}{2} \rceil^{k-2}, \implies \log_{\lceil \frac{m}{2} \rceil} \frac{n}{2} + 2 \geq k$$

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A kicsi fáktól eltekintve a gyökérnek legalább két fia van, a többi belső csúcsnak pedig legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$.

$$\implies n \geq 2 \lceil \frac{m}{2} \rceil^{k-2}, \implies \log_{\lceil \frac{m}{2} \rceil} \frac{n}{2} + 2 \geq k$$

$$k \leq \frac{\log_2 n - 1}{\log_2 \lceil \frac{m}{2} \rceil} + 2.$$

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A kicsi fáktól eltekintve a gyökérnek legalább két fia van, a többi belső csúcsnak pedig legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$.

$$\implies n \geq 2 \lceil \frac{m}{2} \rceil^{k-2}, \implies \log_{\lceil \frac{m}{2} \rceil} \frac{n}{2} + 2 \geq k$$

$$k \leq \frac{\log_2 n - 1}{\log_2 \lceil \frac{m}{2} \rceil} + 2.$$

Minden művelet lépésszáma: $\sim \frac{\log_2 n - 1}{\log_2 \lceil \frac{m}{2} \rceil} = O(\log n)$, de a konstans kicsi, ha m nagy.

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A kicsi fáktól eltekintve a gyökérnek legalább két fia van, a többi belső csúcson pedig legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$.

$$\implies n \geq 2 \lceil \frac{m}{2} \rceil^{k-2}, \implies \log_{\lceil \frac{m}{2} \rceil} \frac{n}{2} + 2 \geq k$$

$$k \leq \frac{\log_2 n - 1}{\log_2 \lceil \frac{m}{2} \rceil} + 2.$$

Minden művelet lépésszáma: $\sim \frac{\log_2 n - 1}{\log_2 \lceil \frac{m}{2} \rceil} = O(\log n)$, de a konstans kicsi, ha m nagy.

Például: Például, ha $m = 32$, $n = 2^{20}$ (itt n az alsó szint *lapjainak* száma), akkor $k \leq \frac{19}{4} + 2 < 7$. Egy rekord keresése tehát legfeljebb **6** lap elérését igényli.

A B -fa szintszáma

Tegyük fel, hogy egy B -fának n levele és k szintje van, és keressünk összefüggést e két paraméter között.

A kicsi fáktól eltekintve a gyökérnek legalább két fia van, a többi belső csúcson pedig legalább $\lceil \frac{m}{2} \rceil$.

$$\implies n \geq 2 \lceil \frac{m}{2} \rceil^{k-2}, \implies \log_{\lceil \frac{m}{2} \rceil} \frac{n}{2} + 2 \geq k$$

$$k \leq \frac{\log_2 n - 1}{\log_2 \lceil \frac{m}{2} \rceil} + 2.$$

Minden művelet lépésszáma: $\sim \frac{\log_2 n - 1}{\log_2 \lceil \frac{m}{2} \rceil} = O(\log n)$, de a konstans kicsi, ha m nagy.

Például: Például, ha $m = 32$, $n = 2^{20}$ (itt n az alsó szint *lapjainak* száma), akkor $k \leq \frac{19}{4} + 2 < 7$. Egy rekord keresése tehát legfeljebb **6** lap elérését igényli.

Java animáció: B -fák

Szófák

Legyen Σ egy véges halmaz, Σ^* a Σ -beli elemekből alkotott véges hosszú sorozatok.

Szófák

Legyen Σ egy véges halmaz, Σ^* a Σ -beli elemekből alkotott véges hosszú sorozatok.

Σ^* egy részhalmazát (szavak egy halmazát) szeretnénk tárolni.

Szófák

Legyen Σ egy véges halmaz, Σ^* a Σ -beli elemekből alkotott véges hosszú sorozatok.

Σ^* egy részhalmazát (szavak egy halmazát) szeretnénk tárolni.

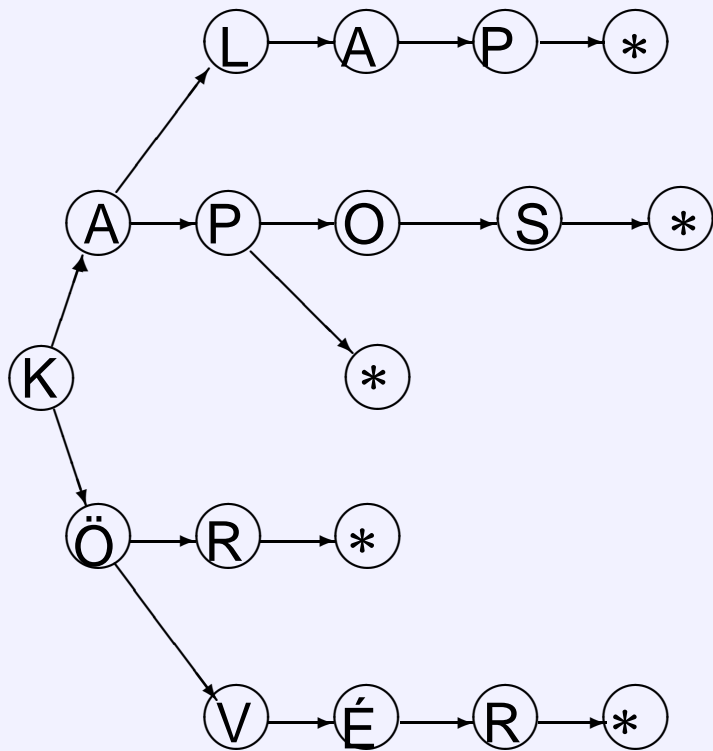
KÖR, KÖVÉR, KAPOS, KAP, KALAP \implies

Szófák

Legyen Σ egy véges halmaz, Σ^* a Σ -beli elemekből alkotott véges hosszú sorozatok.

Σ^* egy részhalmazát (szavak egy halmazát) szeretnénk tárolni.

KÖR, KÖVÉR, KAPOS, KAP, KALAP \implies

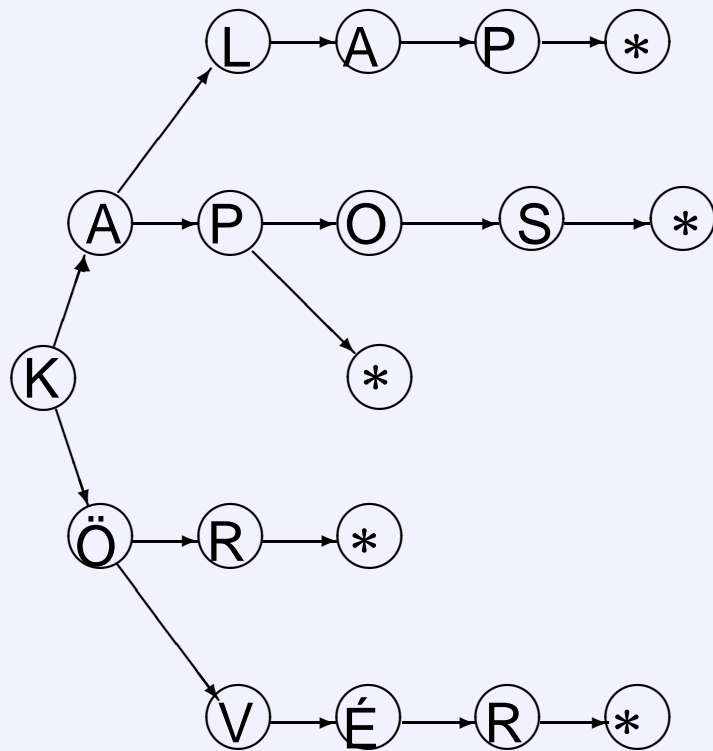

Szófák

Legyen Σ egy véges halmaz, Σ^* a Σ -beli elemekből alkotott véges hosszú sorozatok.

Σ^* egy részhalmazát (szavak egy halmazát) szeretnénk tárolni.

KÖR, KÖVÉR, KAPOS, KAP, KALAP \implies

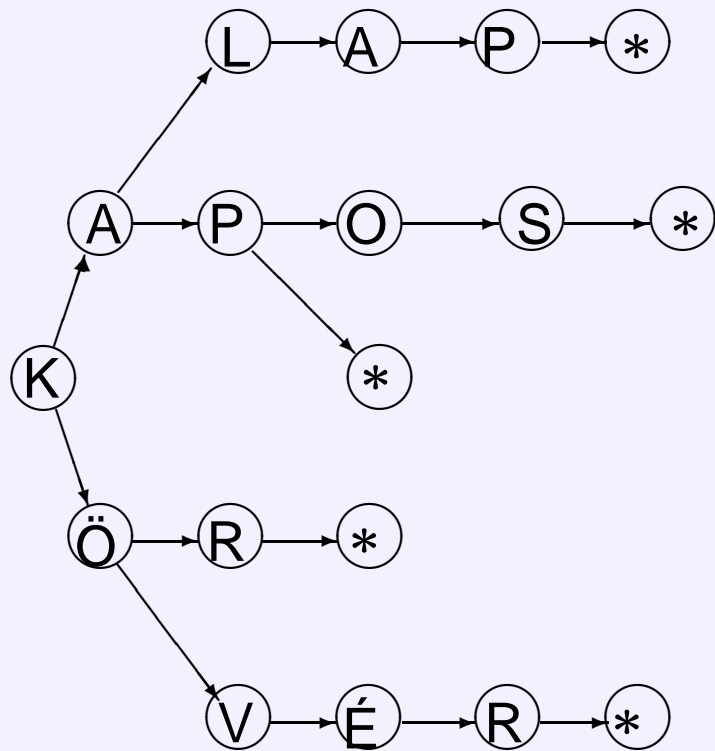
* azt jelenti, hogy **itt a szó vége**

Szófák

Legyen Σ egy véges halmaz, Σ^* a Σ -beli elemekből alkotott véges hosszú sorozatok.

Σ^* egy részhalmazát (szavak egy halmazát) szeretnénk tárolni.

KÖR, KÖVÉR, KAPOS, KAP, KALAP \implies

* azt jelenti, hogy **itt a szó vége**

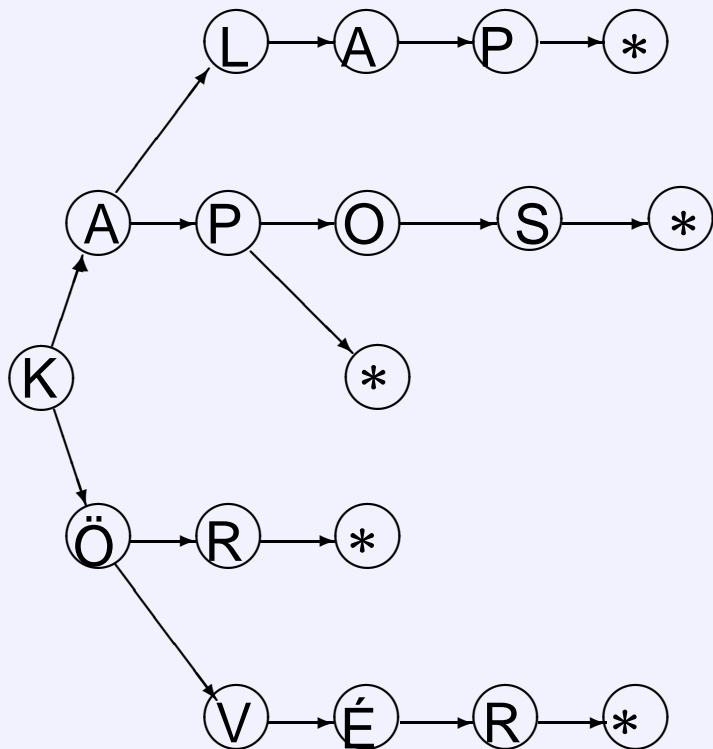
A szófa adatszerkezet érzéketlen a beszúrások sorrendjére, a fa alakja csak a tárolt szavak összességétől függ.

Szófák

Legyen Σ egy véges halmaz, Σ^* a Σ -beli elemekből alkotott véges hosszú sorozatok.

Σ^* egy részhalmazát (szavak egy halmazát) szeretnénk tárolni.

KÖR, KÖVÉR, KAPOS, KAP, KALAP \implies

* azt jelenti, hogy **itt a szó vége**

A szófa adatszerkezet érzéketlen a beszúrások sorrendjére, a fa alakja csak a tárolt szavak összességétől függ.

A tömbbel megvalósított szófában való keresés: a szóbeli betűk száma

Hash-elés

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Cél $\implies S \subseteq U$ kulcshalmazzal azonosított állomány megszerzése úgy, hogy a fenti műveletek **átlagos értelemben** hatékonyak legyenek.

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Cél $\implies S \subseteq U$ kulcshalmazzal azonosított állomány megszerzése úgy, hogy a fenti műveletek **átlagos értelemben** hatékonyak legyenek.

Példa: Magyar állampolgárok személyi nyilvántartása
 \implies **kulcs** = 11 jegyű személyi szám

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Cél $\implies S \subseteq U$ kulcshalmazzal azonosított állomány megszervezése úgy, hogy a fenti műveletek **átlagos értelemben** hatékonyak legyenek.

Példa: Magyar állampolgárok személyi nyilvántartása

\implies **kulcs** = 11 jegyű személyi szám

lehetséges személyi számok $\implies 4 \cdot 10^2 \cdot 12 \cdot 31 \cdot 10^3 \approx 148$ millió darab

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Cél $\implies S \subseteq U$ kulcshalmazzal azonosított állomány megszervezése úgy, hogy a fenti műveletek **átlagos értelemben** hatékonyak legyenek.

Példa: Magyar állampolgárok személyi nyilvántartása

\implies **kulcs** = 11 jegyű személyi szám

lehetséges személyi számok $\implies 4 \cdot 10^2 \cdot 12 \cdot 31 \cdot 10^3 \approx 148$ millió darab
elég lefoglalni 11 millió rekordnak helyet

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Cél $\implies S \subseteq U$ kulcshalmazzal azonosított állomány megszerzése úgy, hogy a fenti műveletek **átlagos értelemben** hatékonyak legyenek.

Példa: Magyar állampolgárok személyi nyilvántartása

\implies **kulcs** = 11 jegyű személyi szám

lehetséges személyi számok $\implies 4 \cdot 10^2 \cdot 12 \cdot 31 \cdot 10^3 \approx 148$ millió darab
elég lefoglalni 11 millió rekordnak helyet

Olyan h függvény kell, ami minden személyi számhoz rendel egy egészet a $[0, 12 \cdot 10^6 - 1]$ intervallumból.

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Cél $\implies S \subseteq U$ kulcshalmazzal azonosított állomány megszerzése úgy, hogy a fenti műveletek **átlagos értelemben** hatékonyak legyenek.

Példa: Magyar állampolgárok személyi nyilvántartása

\implies kulcs = 11 jegyű személyi szám

lehetséges személyi számok $\implies 4 \cdot 10^2 \cdot 12 \cdot 31 \cdot 10^3 \approx 148$ millió darab
elég lefoglalni 11 millió rekordnak helyet

Olyan h függvény kell, ami minden személyi számhoz rendel egy egészet a $[0, 12 \cdot 10^6 - 1]$ intervallumból.

Jó lenne ha, $K \neq K'$ esetén $h(K) \neq h(K')$ teljesülne, de ez nem lehetséges.

Hash-elés

Nem tételezzük fel a lehetséges kulcsok összességének (az U univerzumnak) a rendezettségét.

Olyan módszer család, amely a keresés, beszúrás, törlés és módosítás gyors és egyszerű megvalósítását teszi lehetővé.

Nincs rendezés \implies nincs MIN, MAX, ...

Cél $\implies S \subseteq U$ kulcshalmazzal azonosított állomány megszerzése úgy, hogy a fenti műveletek **átlagos értelemben** hatékonyak legyenek.

Példa: Magyar állampolgárok személyi nyilvántartása

\implies kulcs = 11 jegyű személyi szám

lehetséges személyi számok $\implies 4 \cdot 10^2 \cdot 12 \cdot 31 \cdot 10^3 \approx 148$ millió darab
 elég lefoglalni 11 millió rekordnak helyet

Olyan h függvény kell, ami minden személyi számhoz rendel egy egészet a $[0, 12 \cdot 10^6 - 1]$ intervallumból.

Jó lenne ha, $K \neq K'$ esetén $h(K) \neq h(K')$ teljesülne, de ez nem lehetséges. \implies **ütközések elkerülhetetlenek**

Hash-elés alapvető ötete

Veszünk egy alkalmas h hash-függvényt, elsőnek a K kulcsú elemet a $h(K)$ cellába próbáljuk illeszteni.

Hash-elés alapvető ötete

Veszünk egy alkalmas h hash-függvényt, elsőnek a K kulcsú elemet a $h(K)$ cellába próbáljuk illeszteni.

Ha később érkezik egy K' elem, amire $h(K) = h(K')$, akkor ütközés van.

Hash-elés alapvető ötlete

Veszünk egy alkalmas h hash-függvényt, elsőnek a K kulcsú elemet a $h(K)$ cellába próbáljuk illeszteni.

Ha később érkezik egy K' elem, amire $h(K) = h(K')$, akkor ütközés van. Az **ütközések feloldására** több módszer is van, próbálunk más helyet találni K' -nek.

Hash-elés alapvető ötete

Veszünk egy alkalmas h hash-függvényt, elsőnek a K kulcsú elemet a $h(K)$ cellába próbáljuk illeszteni.

Ha később érkezik egy K' elem, amire $h(K) = h(K')$, akkor ütközés van. Az **ütközések feloldására** több módszer is van, próbálunk más helyet találni K' -nek.

Fontos kérdés a **megfelelő hash függvény** kiválasztása is, pl. $h(K) = konst.$ nyilván nem praktikus.

Vödrös hash-elés

Főleg külső táron tárolt, nagy állományok kezelésére.

Vödrös hash-elés

Főleg külső táron tárolt, nagy állományok kezelésére.

Minden elemet, amelyre $h(K) = i$ betesszük $V(i)$ -be, ha több ilyen is van, láncolt listaként.

Vödrös hash-elés

Főleg külső táron tárolt, nagy állományok kezelésére.

Minden elemet, amelyre $h(K) = i$ betesszük $V(i)$ -be, ha több ilyen is van, láncolt listaként.

$V[0 : M - 1]$ vödörkatalógus, $V[i]$ mutató egy vödörbe, amiben az elemek listái (lapláncai) vannak.

Vödrös hash-elés

Főleg külső táron tárolt, nagy állományok kezelésére.

Minden elemet, amelyre $h(K) = i$ betesszük $V(i)$ -be, ha több ilyen is van, láncolt listaként.

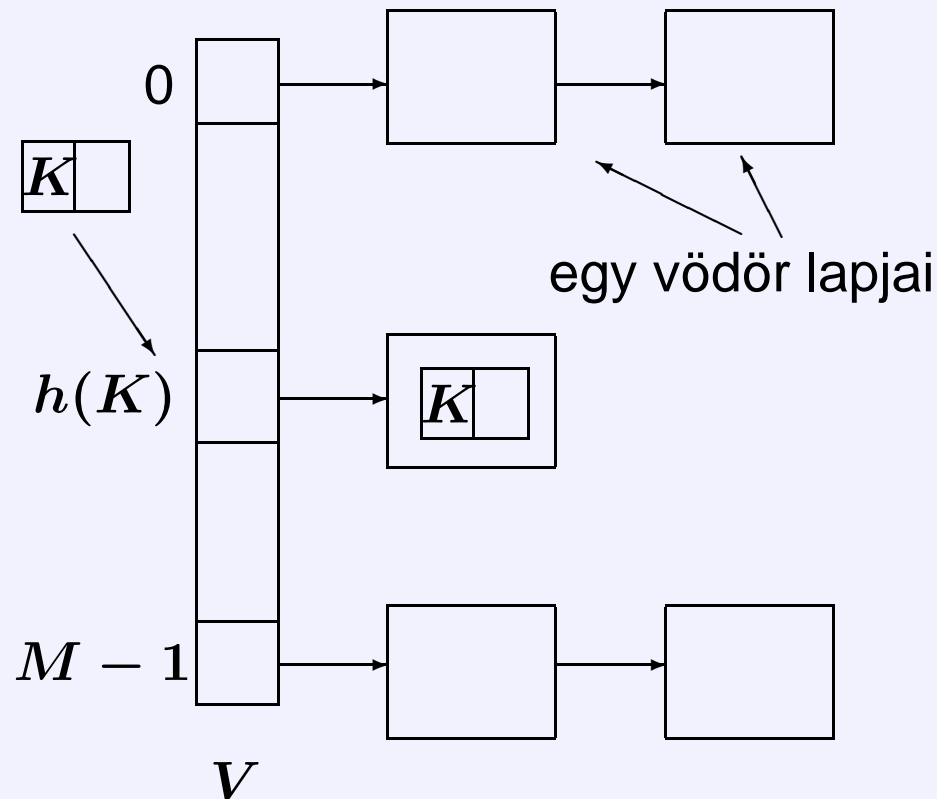
$V[0 : M - 1]$ vödörkatalógus, $V[i]$ mutató egy vödörbe, amiben az elemek listái (lapláncai) vannak. (A vödrök mérete általában kicsi.)

Vödörös hash-elés

Főleg külső táron tárolt, nagy állományok kezelésére.

Minden elemet, amelyre $h(K) = i$ betesszük $V(i)$ -be, ha több ilyen is van, láncolt listaként.

$V[0 : M - 1]$ vödörkatalógus, $V[i]$ mutató egy vödörbe, amiben az elemek listái (lapláncai) vannak. (A vödörök mérete általában kicsi.)

Kulcsok a vödörben

Hogyan helyezzük az új kulcsot a vödörbe?

Kulcsok a vödörben

Hogyan helyezzük az új kulcsot a vödörbe?

- Az első szabad helyre tesszük, ha kell új lappal bővítünk (az elején).

Kulcsok a vödörben

Hogyan helyezük az új kulcsot a vödörbe?

- Az első szabad helyre tesszük, ha kell új lappal bővítünk (az elején).
- Kulcs szerint rendezve vannak, beszúráskor a helyére tesszük.

Kulcsok a vödörben

Hogyan helyezük az új kulcsot a vödörbe?

- Az első szabad helyre tesszük, ha kell új lappal bővítünk (az elején).
- Kulcs szerint rendezve vannak, beszúráskor a helyére tesszük.

Keresés a hash-táblában

- Kiszámítjuk $h(K)$ -t

Kulcsok a vödörben

Hogyan helyezzük az új kulcsot a vödörbe?

- Az első szabad helyre tesszük, ha kell új lappal bővítünk (az elején).
- Kulcs szerint rendezve vannak, beszúráskor a helyére tesszük.

Keresés a hash-táblában

- Kiszámítjuk $h(K)$ -t
- A $V[h(K)]$ vödörben keresünk szekvenciálisan, addig megyünk, amíg megtaláljuk, vagy véget ér.

Kulcsok a vödörben

Hogyan helyezzük az új kulcsot a vödörbe?

- Az első szabad helyre tesszük, ha kell új lappal bővítünk (az elején).
- Kulcs szerint rendezve vannak, beszúráskor a helyére tesszük.

Keresés a hash-táblában

- Kiszámítjuk $h(K)$ -t
- A $V[h(K)]$ vödörben keresünk szekvenciálisan, addig megyünk, amíg megtaláljuk, vagy véget ér.

Törlés ugyanígy.

Hash-elés költsége

Külső táras szerkezet \implies lapelérések száma.

Hash-elés költsége

Külső táras szerkezet \implies lapelérések száma.

M vödör van, és l -lapnyi rekordot tárolunk

\implies egy vödörbe átlagosan $\approx l/M$ lap kerül

\implies átlagos lánchossz

Hash-elés költsége

Külső táras szerkezet \implies lapelérések száma.

M vödör van, és l -lapnyi rekordot tárolunk

\implies egy vödörbe átlagosan $\approx l/M$ lap kerül

\implies átlagos lánchossz

\implies **Keresés átlagos lépéshossza: $1 + l/M$**

Hogyan válasszuk meg M -et?:

Hash-elés költsége

Külső táras szerkezet \implies lapelérések száma.

M vödör van, és l -lapnyi rekordot tárolunk

\implies egy vödörbe átlagosan $\approx l/M$ lap kerül

\implies átlagos lánchossz

\implies **Keresés átlagos lépéshossza: $1 + l/M$**

Hogyan válasszuk meg M -et?:

l/M legyen kb. 1, de hagyjunk rá 20%-ot

Példa: 1 000 000 rekordból álló állományt szeretnénk láncolós módszerrel kezelni, egy lapon 5 rekord fér el.

Hash-elés költsége

Külső táras szerkezet \implies lapelérések száma.

M vödör van, és l -lapnyi rekordot tárolunk

\implies egy vödörbe átlagosan $\approx l/M$ lap kerül

\implies átlagos lánchossz

\implies **Keresés átlagos lépéshossza: $1 + l/M$**

Hogyan válasszuk meg M -et?:

l/M legyen kb. 1, de hagyjunk rá 20%-ot

Példa: 1 000 000 rekordból álló állományt szeretnénk láncolós módszerrel kezelni, egy lapon 5 rekord fér el.

Ekkor $l = 1\,000\,000/5 = 200\,000 \implies M \approx 220\,000 - 240\,000$

\implies keresés átlagos költsége valamivel 2 lapelérés alatt marad.

Hashelés nyitott címzéssel

Csak belső memóriás módszerként hasznosak.

Hashelés nyitott címzéssel

Csak belső memóriás módszerként hasznosak.

Fő ötlet: ha $h(K)$ már foglalt, keresünk egy üreset valamilyen módszerrel.

Hashelés nyitott címzéssel

Csak belső memóriás módszerként hasznosak.

Fő ötlet: ha $h(K)$ már foglalt, keresünk egy üreset valamilyen módszerrel.

Legyen $0, h_1(K), h_2(K), \dots, h_{M-1}(K)$ a $0, 1, \dots, M - 1$ számok egy permutációja

Hashelés nyitott címzéssel

Csak belső memóriás módszerként hasznosak.

Fő ötlet: ha $h(K)$ már foglalt, keresünk egy üreset valamilyen módszerrel.

Legyen $0, h_1(K), h_2(K), \dots, h_{M-1}(K)$ a $0, 1, \dots, M - 1$ számok egy permutációja

\implies végigpróbálgatjuk a $h(K) + h_i(K) \pmod{M}$ sorszámú cellákat ($i = 0, 1, \dots, M - 1$) az első üres helyig, ahol a rekordot elhelyezzük.

Hashelés nyitott címzéssel

Csak belső memóriás módszerként hasznosak.

Fő ötlet: ha $h(K)$ már foglalt, keresünk egy üreset valamilyen módszerrel.

Legyen $0, h_1(K), h_2(K), \dots, h_{M-1}(K)$ a $0, 1, \dots, M - 1$ számok egy permutációja

\implies végigpróbálgatjuk a $h(K) + h_i(K) \pmod{M}$ sorszámú cellákat ($i = 0, 1, \dots, M - 1$) az első üres helyig, ahol a rekordot elhelyezzük.

\implies Ha nincs üres, a tábla betelt.

Hashelés nyitott címzéssel

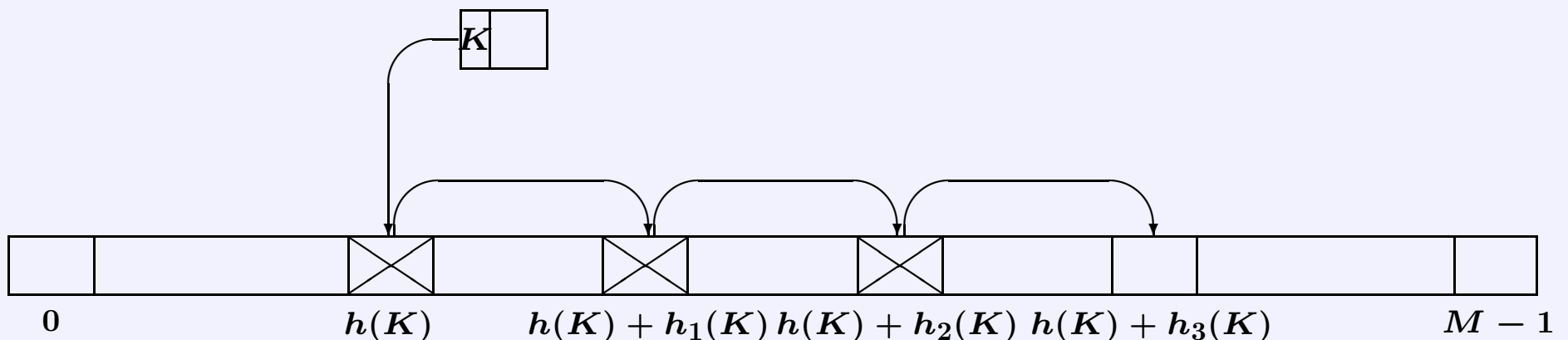
Csak belső memóriás módszerként hasznosak.

Fő ötlet: ha $h(K)$ már foglalt, keresünk egy üreset valamilyen módszerrel.

Legyen $0, h_1(K), h_2(K), \dots, h_{M-1}(K)$ a $0, 1, \dots, M - 1$ számok egy permutációja

\implies végigpróbálgatjuk a $h(K) + h_i(K) \pmod{M}$ sorszámú cellákat ($i = 0, 1, \dots, M - 1$) az első üres helyig, ahol a rekordot elhelyezzük.

\implies Ha nincs üres, a tábla betelt.

Lineáris próbálás

$$h_i(K) := -i$$

Lineáris próbálás

$$h_i(K) := -i$$

Visszafelé lépkedünk egyesével $h(K)$ -tól indulva az első üres helyig.

Lineáris próbálás

$$h_i(K) := -i$$

Visszafelé lépkedünk egyesével $h(K)$ -tól indulva az első üres helyig.

Sikeres keresés átlagos költsége:

$$C_N = \frac{1}{2} \left(1 + \frac{1}{1 - \alpha} \right)$$

Sikertelen keresés átlagos költsége:

$$C'_N = \frac{1}{2} \left(1 + \left(\frac{1}{1 - \alpha} \right)^2 \right)$$

ahol $\alpha = N/M$ – a telítettségi (betöltöttségi) tényező, N – a táblában levő rekordok száma, M – a tábla celláinak száma

α	$2/3$	$0,8$	$0,9$
C_N	2	3	$5,5$
C'_N	5	13	$50,5$

Példa: $M = 7, h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,

α	$2/3$	$0,8$	$0,9$
C_N	2	3	$5,5$
C'_N	5	13	$50,5$

Példa: $M = 7, h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: $3, 11, 9, 4, 10$

α	$2/3$	$0,8$	$0,9$
C_N	2	3	$5,5$
C'_N	5	13	$50,5$

Példa: $M = 7, h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: $3, 11, 9, 4, 10$

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6

α	2/3	0, 8	0, 9
C_N	2	3	5, 5
C'_N	5	13	50, 5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
			3			

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
			3	11		

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
		9	3	11		

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
	4	9	3	11		

α	2/3	0, 8	0, 9
C_N	2	3	5, 5
C'_N	5	13	50, 5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
10	4	9	3	11		

Ha most töröljük a 9-et, akkor később nem találunk meg a 4-et.

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
10	4	9	3	11		

Ha most töröljük a 9-et, akkor később nem találnánk meg a 4-et.
 \implies 9 helyére egy speciális TÖRÖLT jelet pl. *-ot teszünk. \implies

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
10	4	9	3	11		

Ha most töröljük a 9-et, akkor később nem találnánk meg a 4-et.
 \implies 9 helyére egy speciális TÖRÖLT jelet pl. *-ot teszünk. \implies

0	1	2	3	4	5	6
10	4	*	3	11		

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
10	4	9	3	11		

Ha most töröljük a 9-et, akkor később nem talánánk meg a 4-et.
 \implies 9 helyére egy speciális TÖRÖLT jelet pl. *-ot teszünk. \implies

0	1	2	3	4	5	6
10	4	*	3	11		

Lineáris próba hátránya: Ha már sok cella tele van, kialakulnak egybefüggő csomók, megnő a keresési, beillesztési út

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
10	4	9	3	11		

Ha most töröljük a 9-et, akkor később nem találnánk meg a 4-et.
 \implies 9 helyére egy speciális TÖRÖLT jelet pl. *-ot teszünk. \implies

0	1	2	3	4	5	6
10	4	*	3	11		

Lineáris próba hátránya: Ha már sok cella tele van, kialakulnak egybefüggő csomók, megnő a keresési, beillesztési út \implies *elsődleges csomósodás*

α	2/3	0,8	0,9
C_N	2	3	5,5
C'_N	5	13	50,5

Példa: $M = 7$, $h(K) := K \pmod{7}$, lineáris próba,
beillesztendő: 3, 11, 9, 4, 10

0	1	2	3	4	5	6
10	4	9	3	11		

Ha most töröljük a 9-et, akkor később nem találunk meg a 4-et.
 \implies 9 helyére egy speciális TÖRÖLT jelet pl. *-ot teszünk. \implies

0	1	2	3	4	5	6
10	4	*	3	11		

Lineáris próba hátránya: Ha már sok cella tele van, kialakulnak egybefüggő csomók, megnő a keresési, beillesztési út \implies *elsődleges csomósodás*

Java animáció: Hash-elés lineáris próbával